

מתורתו של צדיק אביר יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שגלקטו מכל ספריו הק'

פרשת ויחי ה'תשפ"ב

לדעת באמת שהוא יתברך משגיח בפרטות על כל אחד ואחד

זבולן לחוף ימים ישכן והוא לחוף אניות וירכתו על צידן (בראשית מט ג). אפשר לרמוז, דידוע שבני ישראל לא בחר בהם ה' כי אם מפני ייחוד עוסקים בעבודתו ויהיו משכימים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, כמו שאנו אומרים בתפלה 'אשרינו מה טוב חלקנו וגו', אשרינו שאנו משכימים ומעריבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. ומי שתמיד חשקו ופעלתו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, זה הוא הגורם לו לזכות גן עדן התחתון ולגן עדן העליון, לפי שהם בתי כנסיות ובתי מדרשות של עולם הבא, ומדה כנגד מדה, הוא היה עקר דירתו בזה העולם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, לפיכך יזכה לשבת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות של עולם הבא.

הרוצה לעשות כן צריך להתחזק במידת הבטחון

והנה הבא להיות בבתי כנסיות ובתי מדרשות צריך לתת בטחוננו בה באמת, וידע ידיעה אמיתית שהקדוש ברוך הוא יתברך שמו הוא הן והמפרנס והמשגיח בפרטות על כל אחד ואחד, ואין הדבר תלוי ביד האדם עד שיצטרך לטרוח הרבה ולבטל ימיו ושנותיו בענין המחיה, אלא כיון שהכל בידו יתברך, אפלו בעסק כל שהוא יזמין לו פרנסתו. וזה היה אצלי כונת הכתוב (משלי יב) 'ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה', הכונה 'ברכת ה' היא מדת הבטחון, ודהיננו מי שבידו מדת הבטחון אפלו בעסק כל שהוא תחול עליו הברכה והיא תעשיר', ולא יוסף עצב עמה, דהיננו לא יהיה צריך לטרוח, דמי שיש בידו מדת הבטחון אינו צריך לטרוח.

הרמז בפסוק

וזהו הרמז זבולן לחוף ימים ישכן, כלומר, מי שרוצה לזכות להיות חלקו בגן עדן הנקרא 'זבולן', ישכן בזה העולם לחוף ימים, שהם בתי כנסיות ובתי מדרשות ששם ים החכמה. וכי תימא ובמה יתפרנס, לזה אמר והוא לחוף אניות, כמו שמפרש במקום אחר (שם לא יד) 'היתה אניות סוחר ממרחק תביא לחמה' (בבא מציעא פד). וזהו שמסים וירכתו על צידן, כלומר, עקר סמיכתו ובטחוננו של זה האיש יהיה על הקדוש ברוך הוא שהוא המשגיח ומכין טרף לכל, צידן גימטריא 'אלהים חיים', דהיננו עקר בטחוננו באלהים חיים, והבוטח בה' חסד יסובבנו.

(פיתוחי חותם פרשת ויחי)

ישים האדם בטחוננו אך זרק בידו יתברך

בראשית ברא אלקים וגו' (בראשית א א). ועוד יתבונן האדם כי כל מה שיחשב האדם בעסקי העולם ובמשאו

ובמתנו לא יועיל כלום, כי הכל תלוי בידו יתברך, כמו שכתוב בתורה ששם ח יח) 'וירכת את ה' אלהיך כי הוא הנתן לך פח לעשות חיל, ותר גם אונקלוס 'ארי הוא דיהב לך עצה למקני נכסיו'. וכן אמרו רבותינו ז"ל (מ"ק כח), בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא. אם כן, כיון שפרנסת האדם תלויה בידו יתברך, מה יועילו מחשבותיו, מה שגור ה' עליו יגיע לו. וכיון שיחשב האדם דבר זה תמיד דהכל תלוי בידו יתברך, לא יבוא להרבות מחשבות בעניני העולם ועסקיו, וממילא אתיא רוחא, דבשעת התפלה ימצא מחשבתו טהורה ופנויה לעבודת ה' דוקא:

וזה הוא כונת שלמה המלך עליו השלום (משלי טו ג) 'אל אלהיך תעשיר, וכל מחשבותיך, פרוש כל מעשיך שאתה רוצה לעשות בעניני העולם ובעסקיו תלה אותם ביד ה', ודע כי הוא העקר מה שיעשה ה' הוא שיהיה, עליו אין להוסיף וממנו אין לגרע, ואז ייכנו מחשבותיך, שבזה תמצא מחשבותיך פנויות בשעת תפלה:

והנה כשמישים האדם בטחוננו בו יתברך, וידע כי הוא המשגיח בו ומפרנסו, גם הקדוש ברוך הוא מרחם עליו ומזמין לו פרנסתו, שנאמר (תהלים נה כג) 'השליך על ה' יתברך והוא יכלכלך', פרוש, כשתשליך על ה' יתברך ובו תבטח כי הוא הן אותך, אז יהיה יכלכלך. אם כן, כיון שהכל תלוי בידו יתברך, ומחשבות אדם לא יועילו ולא יצילו בזה, למה לו ולצרה הזאת להרבות מחשבות ולהוסיף דאגות, ובפרט בשעת תפלה. לכן בעל תשובה צריך להזהר ביותר לטהר מחשבותיו בשעת תפלה, ובא הרמז על נכון בראשית הרומז לתשובה כאמור, אתה בעל תשובה בשעת תפלה שים רעיוניך אל הוי"ה:

(גנוי המלך, תיקון התשובה אות לה)

המבטל תורה ותפילה בגלל הממון כופר

בהשגחת ה'

והביטה וראה, כמה אמר שלמה המלך עליו השלום בקהלת על זה, וכמה מוסר ותוכחות כתבו הראשונים והאחרונים וזכרונם לברכה, ואין מי שיטה אָזנו וישוב לאחור. והאנשים הלהוטים אחר רדיפת הממון ומבטלים תורה ותפלה בגללו, נקראים בפשיטות כופרים בהשגחתו יתברך שהוא הן ומפרנס הכל, והכל תלוי ברצונו והרבות ולהמעיט, כל אשר יחפץ יעשה. דאם איתא שהם מאמינים בהשגחתו שהכל תלוי בידו, למה מבטלים תפלתו, אלא ודאי כופרים ואינם מאמינים למקרא קרא בחיל (דברים ח יח) 'וירכת את ה' אלהיך כי הוא הנתן לך פח לעשות חיל'. והבוטחים בה, נכרים במעשיהם הטובים, אינם מבטלים שום תפלה, ואם יש להם קביעות לתורה אינם מבטלים אותה, ואין להם להיטה כשאר בני אדם, רק משימים בטחונם בה:

האוסף ממוזן בביטול תורה ותפילה וכפירת ההשגחה יפסידנו

והנה, האנשים הלהוטים, מסוה הערוון על פניהם, כי המה ראו ולא תמהו, כל הלהוט, סוף הממון לא ישאר בידו ולריק יגע, ולסוף 'גודד הוא ללחם איה' (איוב טו כג), 'אבד העשר ההוא בעגן רע' (קהלת ה יג). 'עשה עשר ולא במשפט' (ירמיה יז יא), דהינו שאסף הממון שלא כדת, שלא אספו רק בבטול תורה בטול תפלה וכפירת ההשגחה, ועל זה דינו הוא 'בחצי ימיו יעזבו ובאחריתו יהיה נבל' (שם) ועל זה הזהיר שלמה המלך עליו השלום, באמרו (משלי כג ד) 'אל תיגע להעשיר מבינתך חדל', דהינו אל תאמר שרוח הממון וקביעתו תלוי בביגעת האדם וחקמתו ובינתו (קהלת ט יא), כי אם תעשה כך, תבוא לידי בטול תורה ותפלה ותבוא לכפירת ההשגחה, וסוף הממון לא יעלה בידך ממנו מאומה, כי 'התעייף עיניך בו ואיננו כי עשה יעשה לו כנפים כנשר יעוף השמים' (שם פסוק ה). ומי השומע פסוק זה ולא יחרד ויתר לבבו, ועינינו הרואות כזה מקרי לבני אדם, ואין איש שב לאחור:

חסרון הביטחון בה' גורם לאיסורים רבים

ועוד, בעונותינו הרבים, האנשים הלהוטים אינם חוששים לא לגול ולא לחמס ולא לרמאות ולא לחרמים ולא לשבועות, תאות הממון ותאות נפשם בשבילה פרקו כל על. ומי גרם להם כל זה, חסרון הביטחון והאמונה. ועל זה אמר הנביא (ישעיה נ י) 'מי ככם ירא ה' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו, יבטח בשם ה' וישען באלהיו, והמקרא הזה דרשוהו בזהר הקדוש (ח"ג קצו). ובמקרא (ברכות ו:), על מי שרגיל לבוא לבית הכנסת ולא בא יום אחד, וקרא עליו הקדוש ברוך הוא ש'הלך חשכים' בשביל שבטל תפלה ברבים על אודות איזה רוח, ואמר עליו שהוא חסר הביטחון, שהיה לו לבטח בה' ולהשען עליו, ולידע נאמנה שהפל בידו יתברך להרע או להטיב, וזהו שנאמר 'בטח בשם ה'', שהיה לו לבטח ולא בטח:

הבוטחים בה' אינם מבטלים שום תפילה

ובא וראה מה נאמר על מי שבטל יום אחד, על אחת כמה וכמה מה נאמר על מי שכל ימיו בעברה ומבטל בכל יום תפלה אחת או שתים, שבנדאי על זה נאמר (שמואל א' ב ט) 'ארשעים בחשך ידמו, ורישא דקרא מוכח שעל זה העגן מדבר, שאמר

רגלי חסידיו ישמר, דהינו, שהחסידים הבוטחים בה' ויודעים באמונה שלמה בלי שום פקפוק שפרנסתם בידו יתברך, אינם מבטלים שום תפלה ולא שום קביעות תורה בשביל איזה רוח כלל, ואם פגע בהם מגול זה יצר הרע באיזה פעם ופתה אותם לבטל תפלה בשביל איזה רוח, הקדוש ברוך הוא אינו מניחם ונותן בלבם שלא ילכו עד שיתפללו. וזהו שאמר 'רגלי חסידיו דהינו החסידים הבוטחים בה', אם באיזה פעם רוצים ללכת ולבטל תפלה בשביל רוח, הקדוש ברוך הוא שומר רגליהם ואינו מניחם ללכת, אבל 'ארשעים' שהוסרה מהם מדת הביטחון והאמונה ובכל יום מבטלים תפלה, גם הם 'בחשך ידמו, שכל מיהם בחשכה יתהלכו ואין נגה להם לא בעולם הזה ולא בעו-לם הבא, כי לא שיך המסיר מדת הביטחון שיעבד ה':

(פיתוחי חותם פרשת שמיני)

להיות בטחוני בה' יתברך

ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילך בתורתם אם לא (שמות טו ד). אפשר לרמוז על כל העוסק בתורה דצריך להיות בטחוני בה' יתברך, ולא יהיה להוט אחר קבוץ הממון, שיחשב בדעתו לומר כשיהיה לו ממון ויהיה מזונו מצוי בידו אז יהיה לבו פנוי לעסק בתורה, דעל זה אמר התנא (אבות פ"ב מ"ד) ואל תאמר לכשאפנה אשנה שפא לא תפנה. אלא ישים בטחוני בה' ויאמר הכל בידו יתברך, ומה שראוי לי יבוא לי, והעקר היא עבודת ה'. ואם לא יתהלך בדרך זו, אי אפשר לו לעסק בתורה (רמב"ם ת"ת פ"ג ה"ז):

הפרנסה תלויה רק בקב"ה

וזהו שאמר הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, כלומר, צריך שתדעו שהפרנסה תלויה בידו, והטרחא יתרה שטורחים בני אדם היא לחנם, וזהו הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, אני הוא הממטיר והפרנסה היא בידו, ולכן העם לא יהיו להוטים לאסף הממון, רק יבטחו בה' ויצאו ולקטו דבר יום ביומו, ובזה יהא נכר הילך בתורתם אם לא, דאם יבטחו בה' בזה יבואו לעסק בתורה כראוי, ואם לאו, ודאי יתבטלו מן התורה, וזהו הילך בתורתם אם לא:

(פיתוחי חותם פרשת בשלח)

חידה שבועית: מה מרמז רבינו בכתוב (משלי י כב) 'ברפת ה' היא תעשיר' וגו'?

(נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצתת!).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב, כמו כן נא לציין כתובת מדויקת וטלפון

למייל: 0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבור אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחרית
מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מוזן האביר יעקב ז"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".

פרשת וזאת הברכה:
ה, אליהו הולצמן מבית שמש.

